

JAUME CURBET: UNA VISIÓ

FIDEL A PALLACH I EXPERT EN SEGURETAT

A l'inici dels anys setanta en Jaume i jo ens coneixíem poc. M'adono ara que, entre els meus anys d'estudiant a Barcelona i els meus dos cursos a la Universitat de Liverpool (1970-1972), em vaig perdre algun dels fils de l'activisme antifrancista a Girona. Mai no els vaig perdre del tot, però, i puc dir que la meva sovintejada relació amb *Presència* em va facilitar tenir sempre un peu a Girona. Però Jaume Curbet era quatre anys més jove que jo, es feia amb els de la seva generació, entre els quals hi havia algun dels meus germans, i el fet de viure permanentment a Girona li donava una perspectiva lleugerament diferent. Quatre anys en l'adolescència són a vegades un abisme que amb el temps es tanca per igualació.

JOAQUIM NADAL I FARRERAS > TEXT

QUIM CURBET > FOTOS

Va ser justament a *Presència*, on Curbet va ser el gerent de 1974 a 1976, que el vaig tractar i conèixer més. Vaig aprendre a poc a poc algun dels aspectes essencials de la seva biografia: el treball a la impremta familiar, Gràfiques Curbet, des dels catorze anys, i una operació a l'esquena als disset anys que el va tenir al llit i fora de circulació física durant un any i mig; un període prou llarg per esdevenir una etapa de formació, lectura, coneixement, compromís, reflexió i ordenació del pensament propi, i de seguiment atent de la realitat des del compromís polític i la distància física.

Vaig descobrir en Jaume Curbet un treballador sistemàtic, ordenat, rigorós, exigent; capaç d'establir debats d'una dialèctica implacable construïda des dels arguments de la racionalitat extrema que va practicar tota la

vida, fins a un punt d'intransigència amb tots, però sobretot amb ell mateix.

La descoberta del socialisme democràtic

Fou en aquell moment que hi vaig detectar totes les capacitats organitzatives i de contacte que el portaren a participar activament en l'organització, a la casa missió de Banyoles, de les jornades «La ciutat de demà», sota la tutela del secretariat diocesà de Justícia i Pau, i que es van convertir en una mena d'escola d'aprenentatge per a la democràcia municipal quatre anys abans de les primeres eleccions municipals. Efectivament, els dies 6, 7 i 8 de juny de 1975,

després d'una obertura de mossèn Joan Carrera, vicari episcopal de Barcelona, van desgranar les seves ponències Francesc Alaman, Josep M. Carreras i Juli Esteban, Josep Pallach i Isidre Molas. Recordo també les comunicacions que hi van presentar Joaquim Español i Modest Prats. Als ulls de Jaume Curbet, aquelles jornades eren com una culminació i una concreció en termes locals dels plantejaments del cicle de conferències «Les terceres vies a Europa» (recollit en forma de llibre per Ed. Nova Terra el 1975), on Josep Pallach havia pronunciat una conferència sobre «Socialisme democràtic a Europa» el 22 d'abril de 1975.

Jaume Curbet estava lligat de forma molt estreta a Josep Pallach, i la mort d'aquest fou per a ell un cop molt dur. El mateix Jaume va escriure la cronologia de Pallach al número monogràfic que li va dedicar *Presència* («Josep

Curbet estava lligat de forma molt estreta a Josep Pallach, i la mort d'aquest fou per a ell un cop molt dur

>> *Joan Paredes, Josep Pallach i Jaume Curbet, a la Casa de Cultura, el gener de 1976.*

Pallach, adéu a un lluitador», *Presència*, núm. 458, any XIII, 22 de gener de 1977), on relatava: «A la matinada del 10 a l'11 de gener de 1977, Josep Pallach i Carolà mor a la porta de la Residència de Bellvitge a causa d'un infart». La revista encara publicà altres textos sobre Pallach en els números següents, 459 i 460, i en aquest darrer va aparèixer la polèmica que Lluís M. de Puig i jo vam sostenir amb en Jaume arran de la mateixa cronologia i d'algunes apreciacions que en aquell moment a nosaltres ens semblaven molt subjectives. Ara catalogaria d'una extrema ingenuïtat aquell debat sobrer.

Però més enllà de la petita polèmica vull retenir, d'aquells dies de gener de 1977, dues imatges: l'una, a la capella ardent de Josep Pallach, on vaig veure Jaume Curbet amb els ulls més vermells pel dolor i les llàgrimes que mai hagi vist, i l'altra, al cementiri d'Esclanyà, amb un testimoni gràfic que el mostra molt a prop del taüt, en actitud serena i reflexiva.

Van passar dos anys més amb contactes esporàdics fins que, un cop vaig ser elegit cap de llista del PSC per a les eleccions municipals de Girona, un dia se'm va presentar amb una actitud d'anar per feina, per posar-se a disposició i iniciar els preparatius de la campanya. Havien passat les eleccions del 15 de juny de 1977, i s'havia produït la fusió del PSC-Congrés i del PSC-R en un sol partit, en el Congrés del 15 i 16 de juny de 1978, que va portar a la unitat de tots els socialistes catalans.

Vaig descobrir en Jaume Curbet un treballador rigorós, exigent, capaç d'establir debats d'una dialèctica implacable construïda des dels arguments de la racionalitat extrema

Jaume Curbet, un projecte de reformes democràtiques (1979-1983)

Així va començar l'etapa de màxima intensitat i continuïtat en els nostres contactes, de feina compartida, de dificultats enormes, d'il·lusions desbordants. D'entusiasme juvenil. Jaume Curbet, amb l'ajut de molts altres companys i amb l'assessorament se-

>> Ricard Dalmau i Jaume Curbet, el més gran i el més jove en l'acte de constitució de la mesa de l'Ajuntament de Girona, el 1979.

>> Just Casero i Jaume Curbet, el 1979.

ver per a les qüestions econòmiques de Josep Radresa, va anar confegint una teranyina de contactes i enquestes que pretenien fer una radiografia de l'Ajuntament de Girona des de fora amb dades aportades des de dins pels serveis municipals, puntualment elaborades per l'equip del secretari municipal Ramon Massaguer. Amb un punt d'inconsciència, fèiem la dissecció de l'Ajuntament donant per fet que hi governaríem. La convicció i la joventut foren alguns dels nostres principals arguments. Darrere de tot hi havia un projecte, una idea de ciutat que es concretaren en el programa «Per una Girona nova», que va esdevenir una referència malgrat la seva elementalitat, només coherent amb el grau de precarietat de la vida ciutadana de l'època.

No cal repetir ara el procés de les eleccions d'abril del 1979. Vam guanyar i vam firmar el pacte que ens va permetre governar la ciutat. La nit mateixa de les eleccions, Curbet ho va certificar en una de les sortides del saló de descans del Teatre Municipal per anar un mo-

ment al Govern Civil: quan vam passar per davant de l'oficina de la Policia Municipal, dos guàrdies es van quadrar solemnement i ell no es va pas estar de dir: «Quim, aquests ja s'han adonat que hem guanyat les eleccions». No gaires dies més tard, en un dels nostres freqüents esmorzars a la Granja Mora, el senyor Joan, quan ens vam asseure a la barra, em va preguntar si aquell noi que anava amb mi era el meu fill. «No», vaig dir, «és el tinent d'alcalde de Govern Local i Participació».

Durant quatre anys, Jaume Curbet va dur a terme la reforma de la Policia Municipal de Girona amb la creació

Amb un punt d'inconsciència, fèiem la dissecció de l'Ajuntament donant per fet que hi governaríem. La convicció i la joventut foren alguns dels nostres principals arguments

de l'Escola de la Policia Municipal de Girona, la dotació d'un nou edifici al carrer Bacià, el canvi del comandament de la policia i l'inici d'un procés ampli de creixement, professionalització, formació i democratització que va donar els seus fruits.

El mateix va elaborar l'any 1980 els materials bàsics i la doctrina per a aquesta profunda transformació pionera: *La policia a Catalunya*, *La policia preventiva* i *El Servei de policia* esdevingueren, entre agost i setembre d'aquell any, els materials bàsics de l'Escola de Policia. Abans, el fullet *La policia municipal al servei dels ciutadans* havia marcat, amb voluntat divulgativa, els objectius bàsics de la reforma del servei. Hi hauríem d'afegir el servei de prevenció i extinció d'incendis, el servei d'emergències, els consells municipals, la participació ciutadana, les publicacions, el disseny, o la regulació dels circuits de la informació i de l'administració. Podem dir, finalment, que Jaume Curbet va ser l'artífex més directe dels expedients de segregació de Salt i de Sarrià de Ter.

No té qui t'ha venut la idea de que
 sóc un còrrer de recollir.
 Comia ve que pos to morbir.
 En acabar, però, sóc un tota.
 Si vols, un tota reconstruïment
 l'actua. Però un tota de cap i a la fi.
 No t'esperari que no s'acabarien els
 cions convencionals de fins que n'
 en necessaries.
 Això no ve ve que no en teni
 més de donar d'agost per dir d'a
 més, si que no s'acabarien les recollides
 que la recollides dels recollides.
 El que tota és que n' ha recollit, però
 de recollit, no en donar de recollir
 enri.
 Mentions, en tot cas, la vida, i de
 que mencions de que mencions.
 i de que de mencions. Mentions.
 La vida i la mort, de la vida contra,
 són els seus cions de la vida
 contra contra.
 Convencionals. La vida contra.
 Girona, 2-11-1980.

>> Nota de Jaume Curbet a Joaquim Nadal.

>> Joaquim Nadal, Lluís Maria de Puig i, al darrere, Jaume Curbet, entrant a l'acte de constitució del primer ajuntament democràtic, el 1979.

No va ser fàcil. A principi de 1980 es va haver d'operar de tiroides, i a l'estiu de 1980 ja havia engegat els seus contactes canadencs i la seva especialització en qüestions de seguretat. La pressió sobre la Policia Municipal era molt gran, i els afanys reformistes d'en Jaume topaven, sovint, amb la peremptorietat del pragmatisme quotidià. Ell es rebel·lava, amb raó, contra la simplificació que convertia el tema de la policia municipal en «el tema de les multes».

Conservo una correspondència profusa sobre aquestes qüestions: una carta del 3 de maig de 1980; un memoràndum del mateix mes titulat «Vint-i-una qüestions per una revisió, prenyada de futur, d'un any d'actuació municipal. El Govern local i la participació ciutadana»; una carta del 31 de maig de 1980 posant el seu càrrec a disposició i l'acta de regidor, si calia, per facilitar les remodelacions de cartipàs que s'albiraven amb la dimissió de Manel Nonó; una altra carta del 29 de juny, i, finalment, un «Assaig de dimissió en el temple», del 4 de juliol

de 1980. Finalment, a la primavera de 1981 va tenir lloc una remodelació per la qual Jaume Curbet seguiria durant tot el mandat de tinent d'alcalde de Govern Local i Participació, mentre que Francesc Francisco es faria càrrec de la delegació de la Policia Municipal, amb la voluntat de Curbet de posar distància entre la seva nova especialització en qüestions de seguretat i la gestió estricta.

Abans, però, encara va insistir en el camí encetat. En un «Informe confidencial» del 30 de gener de 1981 va proposar un conjunt de mesures per avançar en la transformació de la policia.

La pressió sobre la Policia Municipal era molt gran i els afanys reformistes d'en Jaume topaven, sovint, amb la peremptorietat del pragmatisme quotidià. Ell es rebel·lava, amb raó, contra la simplificació

Un cop fet el relleu, Jaume Curbet va començar o reprendre diverses col·laboracions a Vitòria i a Barcelona, i va seguir exercint la seva responsabilitat de tinent d'alcalde. I pel juliol de 1982 va realitzar una nova aportació, ja en clau preelectoral: «Elements per al debat entorn de l'estratègia municipal socialista a Girona. Oberts a les aportacions crítiques d'independents, mitjançant debats. Per un programa obert, que impulsi el canvi a partir d'un equip homogeni (identificació, capacitat, cohesió) amb independents. I una estratègia, projecte autònom enfront a la reacció. Identificació Grup-Agrupació».

El ciutadà del món

Amb aquest bagatge vam arribar a les eleccions de 1983. En Jaume, en l'exercici de les seves funcions, m'anava portant el resultat de les diverses mesos. Els resultats eren d'una gran majoria absoluta. I em deia: «Què has fet?». «Res, ho hem fet entre tots». La gran majoria de quinze regidors va obrir les portes a un Jaume Curbet nou que iniciava un camí més lliure definitivament.

>> Jaume Curbet amb el cap de la Policia Municipal Pere Serra, el primer nomenat per l'ajuntament democràtic.

>> Acte de la constitució del primer ajuntament democràtic a Girona, el 1979.

El dimecres 19 d'octubre de 1983, des del Canadà, em deia: «Em plauria infinitament que volguessis acceptar en nom de tots els gironins, l'enyorament d'un gironí que no podrà ser-hi, a Girona, aquest any per Fires». I més tard, des de Mont-real, el 6/12/83, em va escriure en una postal: «Suposo que arribaré abans que no pas la postal, però volia deixar-te constància de: 1. Has cuidat molt bé els meus negocis. *Thank you* mil. 2. Amb el suplement de Girona. A 5.000 km de les «trifulgues vilatanes» els mont-realesos han quedat acollonits amb les cases del riu. És impressionant! I 3. Et prenc la paraula: hem de fer la llarga passejada per la nova Girona. Fins ara».

Després van venir els encàrrecs diversos i l'especialització en instituts de seguretat; Madrid, Vitòria, Canàries i un període, entre 1990 i 1994, de retorn a Girona en un intent de tirar endavant la fusió de les dues impremtes familiars Curbet i Marqués.

Però el camí ja estava traçat i marcat de forma ineluctable per aquella «carambola», a parer d'alguns, de 1979. La revolució que Jaume Curbet va assajar i aplicar a Girona havia esdevingut un referent a Catalunya, a Espanya i al món.

Ha culminat aquesta tasca al número 24 de la *Revista Catalana de Seguretat Pública*, que ha aparegut enguany, dedicat a ell, i que inclou l'article «Inseguretat global, seguretat mundicèntrica», un destil·lat del seu

La revolució que Jaume Curbet va assajar i aplicar a Girona va esdevenir un referent a Catalunya, a Espanya i al món

llibre *Un món insegur: la seguretat en la societat del risc* (CCG Edicions, Girona, 2011), on Curbet argumenta que l'espiral de la seguretat no és el millor antídoto per a la inseguretat, que cal una nova concepció del món i una nova percepció dels riscos d'abast mundial per articular un compromís democràtic amb la seguretat i amb la continuïtat de la vida en un món global.

La intensitat emocional i testamentària de la presentació del llibre a Girona ens va commoure a tots. La lliçó diària de vida, també. Ens passaven les imatges de la nostra trobada a Canàries abans de la mort d'en Ma (Martí Manuel Díez), el març de 1998.

Jo no havia vist mai uns ulls envormentats per les llàgrimes com els de Jaume Curbet arran de la mort de Pallach el 1977, fins que vaig veure els de Pep Quintanas el dia del funeral d'en Jaume, i no em podia veure els meus.

Joaquim Nadal i Farreras
és historiador.